

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.

Egész évre 16 k.
 Negyedévre 4 „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 „
 Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
 napilap

Megjelenik minden nap, a hűvös
 Ginnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
 A szerkesztőség kéziratok vissza-
 adására vagy megőrzésére nem
 vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
 hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 215. szám.

Nagyvárad. Csütörtök 1914 Szeptember 17.

A világháború fordulatai

Japán lesz az ur Indiában. Seregeink északon jól állanak. Kitisztítottuk az országot a szerbektől. Nagy harc Páris körül.

Ellenfeleink kétségbeesett helyzetét semmi sem dokumentálja jobban, mint a britt kormány egyik rettentően kétségbeesett lépése. Az indiai lázadás letérésére Japánból kért segítséget, ennek fejében pénzt ad Japánnak és megengedi, hogy a japánok korlátlanul letelepedhessenek Indiában.

Anglia a büszke Albion ime megalázkodik a sárga faj előtt. Beismeri, hogy a maga erejével képtelen indiai birodalmát fenntartani. Micsoda súlyedése Nagybritániának — s minő jogos emelkedése az ázsiai önértzetnek!

Nem látja Anglia, hogy ő maga teszi

meg az első lépést a sárga faj jelszavának magvalósításához: Ázsia az ázsiaiaké?!

Mert, hogy Japán nem fogja V. György király szép szeme kedvéért az angolok számára kikaparni a gesztenyét Indiában, az bizonyos, ha egyszer bevonul Indiába, akkor ott is marad. Becsapja az angolt ez előrelátható. De, hogy az angol teljesen megérdemli ezt a sorsot, az is bizonyos.

A harcokról is jönnek jelentések: mind kedvezők ránk nézve. Páris körül folyik a nagy mérkőzés. Galiciában az erőgyűjtés, a déli harctéren pedig a szerbek gyors szaladása.

Az öt napos csata eredményei.

Hivatalos jelentés, szeptember 15. A Huewa mentén vívott, győzelemmel teremtett hadi helyzet lehetővé tette, hogy a Kelet-Galiciába benyomult igen erős ellenség ellen támadásba menjünk át. Felismervén annak szükségét, hogy a Lemberg felé virott harcok után visszavonult seregünk támogatassék, a Komarownál győzött sereg parancsot kapott, hogy a megvert ellenséggel szemben rövid üldözés után csak alárendeltek erőket hagyjon vissza, a zömét pedig a Narol—Uhnów közti területen eddigi előnyomulási vonalával majdnem ellenkező irányban Lemberg felé csoportosítsa. Ez már szeptember 4-én meg is történt. Ugy látszott, hogy az oroszok, miután Galiciának háré nélkül átengedett fővárosába bevonultak, Lublin irányában egy oldaltámadást szándékoztak keresztülvinni abban a hitben, hogy a Grodeki tavak vonala mögé visszavonult seregünket figyelmen kívül hagyhatják. Ezalatt azonban ez a hadsereg készen állott arra, hogy a most már északról Lemberg felé előnyomuló saját erőnk várható csatájában részt vegyen. Szeptember 5-én ez az utóbbi seregcsoport már átlépte a Rawaruska—Horiminee közti vasutvonalat. Balszárnyával megtartván a Rawaruska körüli területet, jobb szárnyával szeptember 6-án Kurnikiig bekarnyarodott és 7-én az észak felé előretolt ellenséges erőkkel komoly harcokba kezdett. Szeptember 8-án virradatkor a komarowo—rawaruskai hetven kilométeres hárévonalon megkezdődött általános támadásunk, amely 11-ig teljesen eredményes volt és különösen a déli szárnyon egészen Lemberg közelébe jutott. Ezeknek a sikereknek dacára szükségessé vált seregünk egy új csoportosításának elrendelése, mivel az északi szárny Rawaruskánál fenyegetve volt és újabb hatalmas orosz tulerő nyomult elő úgy a Krasznik előtt harcoló hadseregünk ellen, mint pedig a hadsereg és a lembergi csatatér közé. A Grodektól keletre virott nehéz harcokban szeptember 10-én a hadsereg főparancsnoka, Frigyes főherceg és Károly Ferenc József főherceg ő cs. és kir. fenségeik az ott támadó hadosztálynál voltak. Derék és három hét óta szakadatlanul harcoló csapataink, mint az összes eddigi csatákban és ütközetekben, úgy Lemberg előtt is a legnagyobb mértékben kitettek magukért és bravurjukat és kiválóságukat ismét beigazolták. Az öt napos csatában mindkét fél súlyos veszteségeket szenvedett; kiváltképpen Rawaruskánál vertük vissza véresen az oroszok több éjjeli támadását. Ezuttal is tömegesen ejtettünk orosz foglyokat, igen sok tisztet. Hadtáphatóságaink kimutatásaiból kitűnik, hogy eddig 41.000 orosz és 8000 szerb szállított a monarchia belsejébe és hogy a harcokban több mint 300 tábort ágyút zsákmányoltunk. Összefoglalva megállapítható, hogy seregeink eddig a legtevékenyebb módon és a leghősiesebb harcokban eredményesen szálltak szembe a számbelileg túlnyomó, vitézül és makacsul harcoló ellenséggel.

Höfer vezérőrnagy,
 a vezérkar főnökének helyettese.

Hősiesen visszavertük az orosz tulerőt.

Budapest, szept. 16. Az orosz és francia sajtóirodáknak a külföldi lapokban elhelyezett hazugságaival szemben utalunk a főparancsnokságnak összefoglaló jelentésére (lásd fentebb). Ebből az összefoglaló jelentésből kitűnik, hogy az oroszokat a lefolyt három hét alatt két nagy csatában és számos ütközetben megvertük, negyven ezer foglyot és háromszáznál több ágyút zsákmányoltunk s ha Lemberg körül tulerővel szemben új erősebb állásba kellett is visszavonulnunk, ez a hadművelet teljes rendben történik és aközben csapatainkat a kimerült ellenség még csak háborgatni sem tudta és nem is merte.

Az óriási csatárláncolatnak csakis egy-egy kisebb részleténél kerültek csapataink hátrányba, így egy éjjeli harcban nehéz helyzetbe sodródtak a tizenkettedik hadtest egyes csapatai is, de ugyanez a hadtest szeptember 10-én és 11-én diadalmasan nyomult előre és megverte a vele szemben álló ellenséget.

Hadseregünk most erős állásban egyesítve a legkitünőbb hangulattal és önbizalommal várja az újabb cselekvés idejét, a mely a keleti Poroszországban aratott fényes győzelmek után előreláthatólag sokkal kedvezőbb erőviszonyok között fog lefolyni.

Pár nappal ezelőtt a Száván átjött szerb csapatok súlyos vereséggel menekültek vissza, úgy hogy ma már egyetlen szerb síncs hazánk területén. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.)

Hollandlap hadseregünkről.

Budapest, szept. 16. (Bud. Tud.) Egy rotterdami lap hosszú, dicsérő cikket ír a monarchia seregéről. Az osztrák-magyar monarchia — úgy mond a cikk — büszke lehet arra a szerepre, amelyet a milliók csatájában betölt.

Miniszterválság Oroszországban.

Budapest, szept. 16. (Bud. Tud.) Szuchomlinov orosz hadügy-miniszter bukása úgy látszik teljes kormányválságot von maga után Oroszországban.

Mint ujabb jelentik Kassow és Cseglowitz miniszter beadták a lemondásukat.

Átléptük újra a Drinát.

Budapest, szept. 16. **A sajtóhadiszállásról a következő hír érkezett. Szerbia megkísérli most, hogy az osztrák-magyar csapatok vereségéről szóló hírek által keltessen hangulatot a külföldön. Ezzel szemben csak a hivatalos sajtó közleményekre kell utalnunk. Ezek szerint átléptük a Drinát és az ellenség minden arra irányuló kísérletét, hogy a Szerémségben és a Bánságban megvesse a lábát, teljesen meghiusítottuk. Höfer vezérőrnagy, a vezérkar főnökének**

helyettese. (Közli a miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Szerbia éhezik.

Budapest, szept. 16. (Tud. cenz. távirata.) Szófiai jelentések szerint Szerbiában az éhínség mind ijesztőbb méreteket ölt. Elelmiszer már csak a nisi körület ellátására elegendő, a lakásarak is irtózatosan emelkednek. A szerb lapok nyíltan keserű szemrehányásokat tesznek a kormánynak.

Nincs szerb katona az országban.

Mint a Bud. Tud. jelenti, Tisza István gróf miniszterelnök tegnap este a munkapárti klubban kijelentette, hogy a hadifoglyoktól eltekintve, **egyetlen élő szerb katona sincsen hazánkban.**

csapatokat fog küldeni. Erre a célra Angliától kétszázmillió kölesönt kap, valamint biztosítja részére Anglia a szabad bevándorlást.

A pánizlam forradalom.

Budapest, szept. 16. (Tudósítónk cenz. távirata.) **Konstantinápolyból jelentik: A pánizlam forradalmat Enver pasa szítja.**

Nem jelentkeznek az angol ujoncok.

Budapest, szept. 16. A M. T. I. jelenti, hogy Londonban katonáknak **nagyon kevesen jelentkeznek.** Az angol kormány már az asszonyokat szólította fel, hogy buzdítsák fiaikat és férjeiket, hogy álljanak be katonának, mert különben kénytelen lesz az általános védkötelezettséget behozni.

Német hadműveletek a nyugati és az északi harctéren.

Berlin, szept. 16. A nagy főhadiszállásról jelentik; A nyugati hadsereg jobb szárnyán két nap óta folyamatban levő harc ma kelet felé is csatlakozó seregekre Verdunig kiterjedt. A terjedelmes harcmező egynéhány helyen a németek részleges sikerei állapíthatók

meg. Egyébként a csata még áll a keleti hadszíntéren. Hindenburg hadserege az üldözés befejezése után most rendezkedik. A Felső-Sziléziában elterjedt hírek, amelyek fenyegető veszélyről szólnak, valószínű. (A miniszterelnökségi sajtóosztályból.)

A megvert orosz sereg Visztuláig szaladt.

Budapest, szept. 16. **Hindenburg tábornok orosz foglyoktól arról értesült, hogy a vilnai sereget, amelyet Hindenburg serege tovább megvert, a Visztulához vezényelték. Ugyancsak a hadifoglyok mondták el, hogy a lengyel kormányzóságokban nagyobb orosz csapatok nincsenek.**

Sassanow fia elesett.

Budapest, szept. 16. (Cenz. távirat.) Stocholmi távirat szerint Sassanov orosz külügyminiszter fia Kelet-Poroszországban a németek ellen vívott harcban elesett.

Meddig tart a francia hadjárat.

Budapest, szept. 16. **A M. T. I. jelenti: A londoni «Morning post» írja, hogy a németek a francia hadjáratot 2 hét alatt befejezik és azután teljes erővel az oroszok ellen mennek.**

A francia parlament összehívása.

Budapest, szept. 16. (M. T. I.) A franciaországi kétségbeesítő állapotok a legna-

gyobb aggodalommal töltik el nemesak a népet, hanem a közélet vezetőit is. Most a képviselők körében mozgalom indult meg, amelynek következtében erélyesen követelik a kormánytól, hogy a parlamentet azonnal hívassa össze.

Páris munkásforradalom előtt

Budapest, szept. 16. Milanón át jelentik Párisból: A munkás szindikátusok vezetői érintkezésbe léptek a katonai hatóságokkal, hogy Páris vezénylő tábornoka, Gallieni fogadja a küldöttségüket. Ez a fogadás meg is történt. A küldöttség vezetője figyelmeztette a tábornokot, hogy a német hadsereg előnyomulása rettenetes szerencsétlenségbe fogja dönteni Páris kétmilliónyi lakosságát, hogy ha nem nyilvánítják Párist nyílt városnak és továbbra is amellett marad a kormány, hogy Párist meg kell védelmezni az ellenség ellen. A küldöttség végül nyomatékosan arra kérte Gallient, hogy adja föl Páris védelmét. A parancsnokló tábornok azt felelte, hogy a kérelem megítélése nem rá, hanem a kormányra tartozik, mert ő csak a kormány parancsainak végrehajtására hivatott. A deputáció küldöttségének sikertelensége rettenetes fölzdulást keltett a párisi munkásság körében s már eddig is **olyan viharos tüntetések voltak** a kormány és a háború ellen, amelyek a forradalommal határosak. A vészes, mindent elsöprő **munkásforradalom kitörése** a németek közeledésének hírére mindennap várható.

A kamara teljes ülése.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara tegnap, szerdán délután teljes ülést tartott dr. Moskovits József elnöklete alatt. Az ülésen úgy a bel-, mint a kültagok szép számmal voltak jelen.

Dr. Moskovits József elnök megnyitójában mélyreható szavakban emlékezett meg a háborúról és a hadba vonult katonákról. A mult teljes ülés óta akaratlanul történelmi időbe jutottunk. A gonosz kezdek, melyek az ország közgazdaságát már régen bolygatták, a dicső trónörökösöt és nejét orvul meggyilkolták. A részvét koszoruját a kamara nevében leteszik a meggyilkoltak koporsójára. Azóta az ádáz ellenség folytatta ellenünk gonosz munkáját s már az országba is behatolt. Nem lehetünk ott a harctéren, azok között, akik életüket áldozzák értünk. Fohászodjunk, — ugymond, miközben a jelen voltak felállottak — hogy ezen szent harcunkban a dicsőség vezesse őket és jóegészségben térjenek haza s mi hálásan fogadjuk és soha sem feledkezünk meg róluk.

A szép megnyitó szavakat „Éljen a hadsereg!” kiáltással kísérték a jelenvoltak.

Ezután az elnöki közléseket olvasták fel, amely beszámolt az időközben érkezett leiratokról és a különböző intézkedésekről.

Panasz az adókivevés ellen.

Ungerleider Mór beltág felemlítette, hogy az adók kivetése ellen, különösen az Olasz kerületben sok a panasz. Az iparosok és kereskedők adóját 50—100 százalékkal emelték, holott a forgalomban óriási a visszaesés. Különösen a bizottság elnökére panaszokodnak. A kamara szólaljon fel ez ellen s kérje, hogy a felszólamlási bizottság a felbbezéseknél segítsen ezeken az igazságtalanságokon.

Elnök helyesli a felszólamlást. Ő hozzá is érkeztek hasonló panaszok. Tavaly is eljárta hogy a bizottság elnökét cseréljék ki, de az eljárás eredménytelen maradt. Az azonban sikerült, hogy most két bizottság van s az adózó polgárok egyrésze legalább méltánylásban részesül. Ezuttal is közbenjár más elnök kiküldése érdekében s kéri, hogy ebben segítségére legyenek.

Urán Mihály kéri, hogy a kamara járjon közbe, miszerint a bakkanec szállításoknál most, mikor óriási mennyiségre van szükség, a kisiparosok is kapjanak megrendelést.

Elnök bejelenti, hogy ilyen irányban

Az indiai lázadás.

Anglia segítséget kért Japántól az indiai lázadók ellen

Budapest, szept. 16. (Cenz. távirat.) Hágából táviratozzák, hogy az itteni német követség hivatalosan közli a következőket:

Japán hivatalosan közölte Kínával, hogy Indiában a forradalom kitört. Anglia katonai segítséget kért Japántól, amely több feltétel ellenében beleegyezett.

Az angol csapatokat viszont Indiából Egyiptomba szállítják, ahol szintén forradalmi mozgalom készül. Az angolok már megérkeztek Egyiptomba.

Japán megveti a lábát Indiában

Budapest, szept. 16. (M. T. I.) Japán hivatalosan megerősíti az indiai lázadást, amelynek letörésére

már felírtak. A kamara azon lesz, hogy a kisiparosokat szervezzék erre. Közelebb már érdemleges jelentést tehet a teljes ülésnek.

A női felső kereskedelmi iskola fentartásához az első évben 600 korona, a többi években évi 800 korona segélyt szavazott meg a kamara.

Gitye Demeter és fia gazdasági gépgyáros-cég államsegély iránti kérvényét kiadták véleményes jelentés végett az elnöki tanácsnak.

A margitai csizmakészítő ipartársulat alapszabályait, szintén az elnöki tanácsnak adták ki.

Róth Henrik beltág beadványát a kereskedők nyugdíjintézménye tárgyában az országos kamarai ülés veszi tárgyalás alá.

Sarkadkeresztur heti vásár engedélyezés iránti kérvényét, némi módosítással partolja a kamara.

Az élelmiszerek ára emelésének büntetése tárgyában átír a kamara a rendőrbíróshoz.

A helybeli órák beadványára, az iparuk körében észlelhető kihágások tárgyában az iparhatóságához véleményt küld a kamara arra nézve, hogy kik árulhatnak órát.

Kereskedelmi kamara érdekében.

Róth Henrik indítványozta, hogy a hely nélküli, illetve elbocsátott kereskedelmi alkalmazottak érdekében indíson akciót a kamara. A magántisztviselők szintén panaszzal fordultak a kamarához, amelyben panaszozik, hogy egyes kereskedők a háboru ürügye alatt személyzetüknek egy részét elbocsátották és sokaknak fizetését 30-50 százalékkal redukálta. Budapesten ez ellen a kereskedelmi érdekképviseletek felhívást bocsátottak ki.

Róth Henrik felemlíti, hogy gyűjtést indítottak a hely nélküli kereskedő alkalmazottak javára, de ehhez a segédekkel szűkebbli gazdag kereskedők nem járultak hozzá.

A kamara szintén felhívást bocsát ki a kereskedelmi alkalmazottak érdekében.

A cipőgyár ellen.

A Hungária cipőgyár kérte, hogy egyes cipőfajtákat külföldről hozhasson be, továbbá panaszt emelt a kamara által a gyár üzemének ellenőrzésére által kiküldött bizottság ellen.

Az osztályülés javasolta, hogy amíg idegen cipőt hoz be a gyár, az állam ne adjon részére szubvenciót: az ellenőrző bizottságnak pedig elismerést szavaz.

Róth Henrik rámutat, hogy a Hungária gyár százezerrel hozza be a legközségesebb cipőt is Csehországból, sőt Svájból is. Ezzel nem csak az iparfejlesztést nem szolgálja a szubvencióval szemben, de kárt tesz a magyar iparnak és kereskedelemnek.

Urán Mihály felemlíti, hogy amíg itt a munkások éheznek, a gyár idegen cipőkkel árasztja el a közönséget. Ezért nem érdemes a szubvencióra és a félmillió kamat nélküli kölcsönre.

Weisz Lajos indítványozza, hogy az ellenőrző bizottságnak elismerést szavazzanak s azokat továbbra is bizza meg a kamara az ellenőrzéssel.

Róth Henrik kéri, hogy az ellenőrző bizottságba még egy szakértő kereskedőt is küldjenek ki, aki konstatálja, hogy melyik cipőt honnan hozatja a gyár.

Szabó Károly indítványára Róth Henrikkel még kiegészítették az ellenőrző bizottságot.

Ezenkívül bizalmat szavaztak az ellenőrző bizottságnak, továbbá a miniszterhez küldendő véleményben javasolják, hogy amíg a gyár itthon is elkészíthető cipőárakat hozat külföldről, a szubvenciót ne adja ki a miniszter.

Csizmákat a katonáknak.

Cser János beltág kérte, hogy a kamara járjon közbe, miszerint a katonaság

részére kész csizmákat vásároljon a katonai kincstár. Ez olcsóbb és megfelelőbb lesz a téli hadjáratban. Ez irányu sürgős felterjesztést az elnök személyesen vinné fel a miniszterhez s tárgyaljon a honvéd és kereskedelmi miniszterrel. Erre kéri az elnököt.

Elnök értesült, hogy a helybeli csizmadia iparosoknál nagy csizmakészlet van. Ő azt ajánlja, hogy a csizmadia iparosok álljanak össze, tegyenek ajánlatot, hogy hány pár csizma van készletben. A kamara meg-

bizhatóságukat igazolja. Hajlandó eljárni a dologban, az ajánlat alapján. — Felhívja az iparosok figyelmét, hogy hordályakra, sőt szántalpakra is nagy szükség van. Asztalok, kerékgyártók tehetnének ajánlatot ezekre is mielőbb. Kéri Cser Jánost, hogy erről értesítse a helybeli iparosokat; a megyebeli ipartestületeket pedig átíratban értesíti a kamara.

Néhány apróbb ügy elintézése után a teljes ülés véget ért.

A béke cár birodalma.

Sebesült-várás. Andrej Viszovszki lakzi elől menekült meg. Az orosz aratás. Vitézi élet a cár seregében. Szociálista érzelmei

Hüvös az éjszaka. A csillagok halványan világítanak le a mélyen kék égről, sokkal fényesebb náluk a perron ivlámpa erdeje. Az állomási nyugvótelep folyosóján fehér kötöbön állanak a szelid ápolónők s az orvosok. Lábuknál az egészségügyi katonák ülnek sorban, pipázik mind. Még néhány „kiváltságos” ténfereg szanaszét. 12 óra. Elfojtott suttogás hallszik innen is, onnan is s a szemek karikázva merednek az éjszakába. Szívünkre, kedélyünkre, lélegzetünkre tompítólag szorul a gondolat, hogy sebesülteket várunk.

Fejünk felett a fehérnek látszó nagy keresztos zászlót megsattogtatja a szél, oda nézünk s az alatt a sötétből lassan előkuszlik a vonat.

Nehezeket, óriásiakat szusszant, mintha fájna a melle, mintha meglőtték volna. Két vörös szeme a láz pirosságában ég. Megpihen, hosszú fekete teste elnyulik végig az állomáson. Fehér kötők rebbenek a sötétben, alakok mozognak, nyöszörgés, sóhajtás röpök s bágyadtan pislog a kocsi olajmécse. Akár az életmés. Sok sebesült jött.

Lassan ráakadunk az én emberemre, egy akármilyen oroszra.

— Kak pozsivojésj?

Hogy vagy? — kérdem tőle, ahogyan már megtanultam tolmácsomtól, a papnövedéktől. Az orosz szeme fölesillan a sötétben, bár nekem utólag nagyon együgyűnek tűnik föl e kérdés egy halálraszánt fogolyhoz intézve.

— Nje ocseny choroso. Nem nagyon jól! — s igazán elhiszem neki.

Azután megered a nyelve. Andrej Viszovszki gépész Alexander Gosztinojnal Moszkva mellett egy óriás tanyán. Inkább alacsony, igénytelen emberke s egy csöppet sem oroszos. De hatalmas erő lakik benne. Mikor bucsuzáskor kezét fogtunk vele amugy magyarul (mondtuk is neki: po-vengerszki), ő is alaposan megmarkolta kezünket, hogy még egy negyed óra múlva is égett bele és csak annyit mondott:

— I ja poszeszki. En meg oroszul. Különben Megtehetősen beszél németül is. Néhány évig tartózkodott Németországban.

Most huszonnyolc éves és most házasodott meg másodszer. A kazáni szent szűz napján, a délorszok legnagyobb bucsu napjai egyikén esküdt meg a menyasszonyával. Azért e napon, hogy egész életükben érezzék az égi pártfogást. Mesélt a bucsuról, mely leírása szerint aligha különbözhetik egy itteni nagyvásártól. Frissen vágott nyíra lombok sátorában tömérdek portékát hoznak össze e napra az ország minden részéből.

Butorok, edények, porcellánok, eserepek, cipellők (ruha nem) enivalók, mézes kalácsok óriási nyüzsgőnek lehetetlen összevisszaságban s minden második sátor mellett egy borsöntés, egy vutkis butik. Ilyen a város. Vele szemben a templom, hol a szent bucsu előestéjétől kezdve másfél napon át

egyetlen megszakítatlan istentisztelet, teletele rajongó lelkű muzsikkal, fehér és sárga gyertyákkal, melyeknek száma, vastagsága, hosszúsága szakasztott, mint az orgona sip: leirhatatlan.

E napon kapták meg a papi áldást, de a házasság csak akkor lesz érvényes, ha fényes ünnepek közt oda haza közhírré is teszik. Ez elmaradt későbbre a dolog idő miatt (mert a kazáni szent szűz ünnepe július elején, orosz naptár szerint van) és elmarad talán örökre a háboru miatt.

Erdeklődtem a „dologidő” után. A gazdasági élet, az aratás után. Váratlan volt a felelet:

— Nálunk nincs termés, nincs aratás, mert akik aratunk, nem magunknak aratunk. Mi a tékozló földesuraknak, a panamázó hivatalnokoknak, a tolvaj hadseregszállítóknak s a nagy atyuskának aratunk. Amit mi aratunk, azon selymet és pezsgőt az arisztokráciának, ágyut a katonának, mindent az udvarnak cserélnék s az orosz paraszt nézhet a nagy égre.

S e mellett még nagyobb baj, hogy a földművelés rettenetesen rossz, nálunk még ott is, ahol a föld nagyon jó. Tőlünk délre terül el a világ legelső földje, művelés nélkül terem uram, éveken át s ezen a földön a mi művelésünk mellett 6-7 métermázsza buza termett a tavaly. S az idén? . . . Uram, néha ha gondolok Németországra, igazán sajnálom magunkat. És még sincs ereje semmiféle mozgalmunknak.

— Katona négy esztendeig voltam. Még hamar megszabadultam, de bár ki sem jöttem volna, legalább nem tudom meg, hogy a feleségem a városba ment, elhagyott. Nagyon szerettem őt. . . A katona életéről akar tudni? Keserű volt az uram. Nem tudja ön elképzelni azt, hogy mit kell ott nekünk szenvedni. En láttam Németthonban a katonaságot, tehát tudok összehasonlítást tenni. Okölcsapás, vesszőverés jár a legcsekélyebb eltérésért a „fegyelmetől.” Ha legalább fegyelem volna az: ostobaságokat foglal magában, amiknek a katonai képzésre még csak távolról sincs vonatkozása.

— A mi katonai szolgálatunk szükséges rossz, amitől elfutni nem lehet. Atyuska így akarja, nekünk meg kell tenni. Most láttam ennek az igazát. A háboru mutatja meg a katona és katona közötti különbséget; a háboru, mikor rendkívülit kell végeznie az embernek. Lélektelen és közömbös seregeink soha sem fognak lehetlent kivívni.

Sokan lehetetlennek hiszik a mi legyőzésünket és önök mégis megkíséreltik, mi nekünk nem volna az lehetetlen, hogy önöket összetörjük, de még sem vagyunk rá képesek; nem katonák a katonáink.

Általában meglepő intelligenciát árult el ez az orosz. Az ember szinte elhiszi, mikor az orosz parasztot leírja és mikor tulajdonképen magáról beszél: hogy értelmes és

a világos dolgokra fogékony, mint valamennyi kulturország paraszta. Elismeri, hogy szolgál, vak engedelmességgel hajol meg a parasztra a rendőr s a pápa előtt, de ha nem fél tőle, ha a maga dolgaival hozakodik elő többre senkit sem taksál, mint a maga fajtájú parasztot.

Ezzel a nagy egyenlőség tudatával különben nagyon kérkedik. Kérkedik vele, hogy ellensége mai hazájának, társadalmi rendjének, papjainak, földesurának, katonaságának. Nem is vitte ezek között többre a közlegénységénél, pedig határozottan intelligens ember.

Jól ismerjük a cári udvar, a rendőrség titkos és nem titkos besugóit, az ember és az urak életének védelmére alakított ezerféle szövetséget, kémrendszert de nem kisebb ám az elégedetlenség felkészültsége sem. Nagy dolog az, amiért most Oroszország megmentői küzdenek, talán egy század múlva sem érik el mind, amit akarnak, amit Németországban látunk megvalósulva, de elfogjuk érni egyszer. Most a franciákkal szövetségünk ugyan és ép azok ellen küzdünk, akiket például vettünk, a szlávok nagyságáért harcolunk, holott mi magunk rabok vagyunk kémeink millióival árasztjuk a félvilágot, de a esázzára nem tudnak vigyázni — ugy-e a mult és a jelen ezt mutatja? — azonban lesz még ez másképen is. Kár, hogy mindezt nem szabad mindenütt elmondanom. — Ja golódem dajté szigaryü!

Igy egy orosz a fogságban. Odaadtam neki minden szivaromat s elbucszunk, ahogyan már említettem. (oó.)

Biharmegye közgyűlése.

Biharmegye törvényhatósága tegnap tartotta meg az évi őszi közgyűlést Miskolczy Ferenc főispán elnöklete alatt. A háboru hatása nagyon meglátszott a közgyűlésen. Bár tekintettel arra, hogy a 600 megyebizottsági tag közül sokan küzdenek, mint tényleges katonák a harctéren, elég szép számmal jöttek el a közgyűlésre.

Miskolczy Ferenc főispán megnyitó szavai után Keszthelyi Zoltán főjegyző terjesztette elő az alispán időszaki jelentését. E szerint a vármegye közállapotai elég jók voltak. A jelentés keretében az alispán röviden megemlékezett a háboruról is. Hangoztatja, hogy a nagy háboru megkezdője Szerbia volt. Szerbia volt az, mely az európai békét megzavarta és tette szükségessé a mi fellépésünket. A háboruban Biharvármegye hadkötelesei egyforma lelkesedéssel vesznek részt. A magyar és román katonakötelesek minden kifogás nélkül jelentkeztek a mozgósítás napjaiban. A vármegyében a mozgósítás a legnagyobb rendben ment végbe.

A főszolgabírák a legnagyobb pontossággal és lelkiismeretességgel teljesítették kötelességeiket e válságos időben, miért is az alispán teljes elismerését nyilvánította.

A jelentés végül megemlíti, hogy a hadbavonultak itthon maradt családtagjainak felségelyezése iránt megyeszerte nagyszabású akció indult meg, mely a legnagyobb rendben folyik.

Ezután Miskolczy Ferenc főispán emlékezett meg a tisztviselők által kifejtett nagyarányú munkálkodásról. A kifejtett munkálkodásért indítványozza, hogy a közgyűlés hálás elismerését nyilvánítsa a tisztviselői karnak. Az indítványt egyhangulag elfogadták és jegyzőkönyvbe iktatták.

Ezután a napirendre tértek át. Az ügyek tárgyalásánál mindenben az állandó választmány javaslatát fogadták el.

Rablási kísérlet a város közepén.

Három csavargó merénylete.

Kedd éjszaka vakmerő, gyalázatos rablást kísérelt meg három csavargó. Az Akadémia-utca 4. szám, egy békén éldégelő öreg testvérpárhoz tört be saját volt segédjük két javítóból szabadult cinkosával, revolverrel, késsel fenyegették meg az öreg tehetetlenekeket s csak a véletlennek köszönhető, hogy egy dolgos élet összegyűjtött vagyonkáját meg nem kaparították. A gonosztévők különben is hűsölnek már.

Akadémia utca 4. szám alatt mélyen bent az udvarban lakik özv. Pirosek Jánosné s testvére, a 72 éves Kovács József. Kedden éjszaka 11 óra után kis szobájukban hirtelen világosság támadt s két merénylő közül az egyik egy óriás revolvért szegezett az álmából felriadt nőre, a másik pedig egy óriás késsel támadt az öreg emberre.

— Ne moccanjatok, mert ölünk!

A megrettent sikoltozásra neki estek az öregeknek s fojtogatni kezdték őket. A nő elájult s a férfi kezét, arcaát véres nagy sebekkel vérezték meg.

A dulakodás alatt egy harmadik, a megtámadottak volt alkalmazottja Perei Dezső mázolósegéd, aki jól ismerte a lakást kivonszolta a szobában lévő kis ládát s feltörte, ebben szokták Kovácsék a pénzt egy vaskazettában tartani. Jelenleg azonban nem abban volt a nagyobb mennyiségű pénz.

A kiáltásra a szomszédos tartalékkórházból két szuronyos katona jött elő, de a zajra a merénylők megugrottak. Ott felejtették azonban késüket.

Telefonáltak a rendőrségre, akik a kapott adatok alapján tegnap délre elfogták a három csavargót. Szembesítették őket a két öreggel s mert nem tagadhattak, azonnal lezárták őket.

Jókor kezdődik a téli mulatság; mi lesz majd ezután?

A kamenici csata nagyváradi hőse.

Az elfoglalt montenegrói ágyu szörnyek.

Az összes magyarországi lapok megemlékeztek már arról a dicsőséges csatáról, mely szeptember 2-án ment végbe Kamenicnél. Ebben a csatában mi nagyváradiak nagyon közelről vagyunk érdekelve, mert nem csak a mi ezredeink egyike vett abban részt, hanem annak egyik hőse, akinek a győzelem jó részt tulajdonítható, az egyik nagyváradi előkelő család tagja Przibil Károly százados.

Az ütközet részletei ma már nem ismeretlenek. Annál érdekesebb azonban az a leírhatatlan lelkesedés, amit a győzelem előidézett Boszniában és Hercegovinában. A győzelem feletti örömmek és lelkesedésnek főként az az alapja, hogy csapatainknak sikerült ártalmatlanná tenni a montenegróiaknak két hatalmas ágyuszörnyetegét.

Az ágyu valóságos torz készítménye a fegyver gyártmányoknak, de arányánál és lövedékeinél fogva elég veszélyes jószág és teher.

A montenegróiak viszont büszkék voltak az ágyura és valósággal becézték a szörnyetegét, míg le nem járt az utolsó perce, amig tudniillik nem nyílt alkalmunk nyílt csatában szembeszállni az allattomos hegylakókkal.

A montenegróiak szeptember 2-án vesztették el seregük gyöngyét. És ezt a gyöngyöt (jókorá gyöngy) nagyváradi katonatiszt és csapatának kösiessége, vitéz küzdelme ragadta el a montenegróiaktól.

A hősi csatában részt vett Przibil kapitánytól már tegnap levél érkezett édes anyjához és testvéréhez. A levél mellé igen érdekes emlékek voltak csatolva. Többek között három fénykép és három kendő.

A fényképek közül kettőn az elfoglalt szörnyeteg jól sikerült fényképe látható. Egy nagy fénykép a bileki kaszárnya előtt készült abban a pillanatban, amikor a hős százados a hatalmas ágyuval megérkezett. Az ágyut tudvalevőleg a harctérről a bileki kaszárnyába vontatták. Valóságos diadalmenet volt ez.

Az ágyu után közvetlenül Przibil kapitány lovagolt hős századával. Bilek határában valósággal megrohanta a közönség a győzteseket és elhalmozták szeretetük minden jelével. A hölgy közönség nem virággal fogadta katonáinkat, hanem fehér kendőkkel, melyek arannyal voltak hímözve.

Ilyen kendőkkel Przibil kapitányt ugytele aggatták, hogy egyenruhájából alig látszott ki valami. Az elfoglalt ágyut zöld ágakkal, virágokkal, zászlókkal díszítették fel. A feldíszített csapat a közönség diadal-mámora és folytonos ovációja közepette vonult be.

Przibil százados levelében ezt az utat tartja élete legboldogabb órájának.

— Most már boldogan halok meg, mert megértem életem legszebb óráját. Irta a százados.

Az érdekes küldeményből tegnap a Tiszántúl szerkesztősége két kendőt és egy fényképet kapott, amit Láng József könyvkereskedésének kirakatában helyeztünk el. A kirakat előtt valósággal hullámozott az érdeklődők tömege egész délután és este. Az érdeklődők között nagyon szép számmal voltak hölgyek is, akik nagy elismeréssel nyilatkoztak a két kendő aranyhímzéséről. Viszont az ágyuról készült képnél meg borsódzott a hátuk.

A fényképek egyike kitűnően illusztrálja az ágyu méreteinek nagyságát. Az ágyu kerekeinek hátulsói p. oly nagyon nagyok, hogy a mellette álló kapitány feje fölé legalább 20—30 centiméterrel emelkedik.

Az ágyu csövén ülő baka pedig valóságos kis gyermeknek tűnik fel.

A két kendőt és fényképet, melyekre ezuton is felhívjuk a közönség figyelmét, a tulajdonos szives engedelmével még néhány napig a kirakatban hagyjuk.

..HIREK

*** Gróf Széchényi Miklós a sebesülteknél.** Gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök tegnap délelőtt érkezett vissza székhelyére Budapestről, ahol mint az Országos Vörös-Kereszt-Egylet elnöke az egylet ügyeit intézte s a Vörös-Kereszt kórházait látogatta meg. Tegnap sorra látogatta Nagyvárad összes kórházait, ahol sebesültek vannak elhelyezve s meglátogatta a vasuti állomásnál berendezett kötöző helyet is. Hosszasabban időzött a megyéspüspök a Szent József-intézetben is, amely tartalékkórháznak van berendezve. Száz sebesültet ápolnak itt a legnagyobb gonddal, a hadvezetőség által kiszolgáltatott eleségből apácák főznek a sebesülteknak, s ők is részt vesznek a betegek ápolásában az intézett előljérőival főként az intézet alkormányójával Mayer Antal tb. kanonokkal együtt. A megyéspüspök sorra látogatta az intézet összes helyiségeit, vigasztaló szavakat intézett a sebesültekhez a legnagyobb megelégedését fejezte ki a tapasztalt rend s a gondos ápolás felett. Meglátogatta a megyéspüspök az intézet alkormányóját: Mayer Antal tb. kanonokot, akinek részvétét fejezte ki testvérbátyjának Mayer Béla cs. és kir. huszáralezredesnek halála fölött, aki a galíciai esatateren hősi halált halt.

*** Az Urak Mária Kongregációja** ma este fél hétkor kolóniagyűlést tart. A nagyvárad kolónia vezetősége tudomást szerzett róla, hogy az Urak Kongregációjának más kolóniáihoz tartozó urak jelenleg Nagyváradon tartózkodnak; ezeknek szives tudomására hozza, hogy az összes összejövetelekre, tehát már ma is az Urak Kongregációjának Nagyváradon tartózkodó minden tagja hivatalos. Az összejövetelek, mint eddig, úgy ezentul is a Szent József intézetben tartatnak meg.

*** Trenhauser József halála.** Tegnap hirdették ki Trenhauser Józsefnek a bihari kerület esperesének hegyközsatári plébánosnak végrendeletét. Az elhunyt még életében 50.000 koronás alapítványt tett a Szent László-menedékháznak s most végrendeletében 100.000 koronát hagyott az egyházmegye nagyobb kulturális céljaira, 5000 koronát hagyott szülőföldjének Székelyhidnak kulturális célokra, a hegyközsatári 4 holdas szőlőjét a hegyközsatári plébániának s részben az ottani tanítói állomás javadalmának pótlására. Többi vagyonát unokahugának, mint általános örökösének, Gallinszky főhadnagynek Trenhauser Rózsikának hagyományozta. A bihari espereskerület papsága a következő gyászjelentést adta ki:

A bihari esperesi kerület papsága mélyen szomorodott szívvél, de Isten akaratában való megnyugvással jeletti, hogy szeretett esperes és paptársa Trenhauser József bihar-kerületi esperes, hegyközsatári plébános, életének 52 ik, miséspapságának 29-ik évében a szentségek ájtatos fölvétele után, súlyos, de példás türelemmel viselt betegségében 1914 szeptember 15 én délben 12 órakor jámborul elhunyt. A megboldogultnak hült tetemei szeptember 17-én reggel 8 órakor a hegyközsatári rkath. templomban tartandó gyázmise után délelőtt fél 12

órákor fognak a nagyvárad olasz i temetőben a rkath. egyház szertartásai szerint nyugalomra helyezettetni. Az örök világosság fényeskedjék neki!

*** Az Urnök Mária Kongregációja** ma nem tartja meg rendes összejövetelét közbejött akadályok miatt.

*** Mayer Béla huszáralezredes hősi halála.** Tegnap érkezett hivatalos távirat jelenti, hogy Mayer Béla huszáralezredes, a csász. és kir. 14. huszárezred parancsnoka a galíciai harcateren augusztus 23 án hősi halált halt 51 éves korában. A hősi huszáralezredes neje, kis fia, édesanyja özv. Mayer Antalné postafőnök neje és öccse: Mayer Antal tb. kanonok, a Szent József-intézet alkormányója gyászolja. A hősi alezredes legutóbb Nyiregyházán állomásozott, ő vezette ezredét fel az orosz harcaterre mint ezredparancsnok, s most várta előléptetését ezredessé. Augusztus 23 án a keletgalíciai harcateren az ezred azt a parancsot kapta, hogy tartóztassa fel egy tulerős kozákhad támadását. A hatalmas termetű huszáralezredes egy huszárdivízióval támadt rá a kozákokra mint egy mindent elsőprő fergeteg. Irtózatos harc keletkezett huszárok és kozákok között, az alezredes mindenütt elől, tiz kozákot levágott és lelőtt már, mikor huszárai látták őt lövéstől találva lováról lehanyatlani. Többé nem jött hír róla. Családja kutatott utána, hogy hirt halljon róla, mindhiába, mig végre tegnap megjött a halált jelentő hivatalos távirat. Ennek a hatalmas egyéniségnek halála gyászaborította a csász. és kir. 14. huszárezredet, de a parancsnok hősi halála, mint lelkesítő példa lesz beirva az ezred történetébe, mint az ősi huszár hősiesség századonkint megújuló újabb bizonyítéka. Az ilyen hősök tették rettegetté újra a huszár nevet az oroszok remegő soraiban. A nyiregyházi huszárok pedig diadalmasan emelik magasra az ezrednek most gyászfátyolos zászlóját s szívük legmélyén siratják hősi alezredesüket: Mayer Bélát, aki még siri almát is katonáival egy sirban alussza.

*** Megszűnt a bélárkosi posta-ügynökség.** A Biharvármegye Bélárkos községében működött postai ügynökséget f. évi szeptember hó 8 ával bezárólag ideiglenesen megszünttettem. A nevezett postai ügynökség kézbesítő kerületébe tartozó Barcafalva, Bélárkos, Bélmárkaszkék, Hévízkáránd, Nermegye és Tönköd községeket valamint a közigazgatásilag Bélmárkaszkék községhez tartozó Poklusicza telepet és a Bélárkos községhez tartozó Vojvanyesd pusztát ideiglenesen a béli posta és távirat hivatal postai kézbesítő körébe osztom be. Nagyvárad, 1914. szeptember hó 15. Siket Traján, m. kir. posta táv. igazgató.

*** Adományok a sebesülteknek.** A nagyvárad tartalék kórházban fekvő harcateri sebesültek javára tett alábbi adományokért, a parancsnokság ezuttal mond köszönetet és az alábbiakban közli az adakozók névsorát: Popovits Wladimirné ruhanemű. Ifj. Erdős Albertné ágyneemű. Rosenthal Jakabné ágyneemű. Fehér Dezsőné olvasmányok. Gődény Sándor támaszbotok. Weinberger Lajosné Élesd kötszerek. Mayr Sándorné élelmiszerek. Schmidt Józsefné támaszbotok. Kretsch Ida ruhanemű. Róth Anna ruhanemű. Grosz Malvin kötszerek. Berger Sándorné ruhanemű, élelmiszerek. Hajdu Eszter gyümölcs. Bleyer Morné Erdőgyarak fehérnemű. Grünhut Henrik gyümölcs. Szabó Pál olvasmányok. Özv. Krempner Sándorné fehérnemű. Deutsch Árminné és Vadász Jenőné ágy és fehérnemű. Beczkay Lajosné fehérnemű. Bilkei Papp Anna élel-

miszerek. Tassy Lajoné gyümölcs. Komlós Jenő italok. Klein Etelka és Berta fehérnemű. Sonnenwirth Hermanné és Reif Miksáné élelmiszerek. Ifj. Szabó Károly Fugyivásárhely gyümölcs. Gangel Bódogné gyümölcs. Belányi Imréné kötszerek. La Roche és Darvas r. t. támaszbotok. Billitz Sándorné támaszbotok. Stepper Ottó élelmiszerek. Schenker Ferenc élelmiszerek. Veres-Kereszt egylet (Grunwald Henrikné) élelmiszerek és dohány. Ifj. Szabó Károly gyümölcs. Veres-Kereszt-egylet (Pally Lajosné) ágyneemű. Freiburger Józsefné élelmiszerek.

*** Csak engedéllyel lehet látogatni a sebesülteket.** Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala közhírré teszi, hogy a csapatkórházba, illetve a tartalékkórházba csak a csapatkórház parancsnoka által kiállított engedély alapján és csakis d. u. 2 órától 4 óráig van a belépés megengedve. Ezen engedély a csapatkórház parancsnokságánál (Sal Ferenc-utca 5. sz.) szerzhető be. Nagyvárad, 1914. szeptember 15. Bendőrfőkapitányság.

*** Az országos vásár eredménye.** A kedden lezajlott országos állatvásáron a felhajtás tetemesen alól maradt a mult évi hason időszakban tartott állatvásárnál, mindazonáltal a most felhajtott 2955 drb. szarvasmarhából jó áron elkelt 2448 drb, 16 felhajtott 2141 drb., eladtott 898 drb., sertés felhajtott 1376 drb., eladtak 770 drb. Iparcikkeknél a kereslet semmi, termény hozam közepes.

*** Jelentkezzenek azok, kik államsegélyt kapnak.** A polgármester a következő fölhívat intézte azokhoz, akik államsegélyben akarnak részesülni: Felhívom Muszka Györgyné, Weisz Mihályné, Szabó Lajosné, Voncez Józsefné, Kertész Jánosné, Farkas Lajosné, Horváth Józsefné, Vigyikán Demeterné, Klein Jenőné, Elek Sándorné, Novák Balászné, Pেকেle Gáborné, Szerző Istvánné, Fenesi Jánosné, Goldstein Lázárné, özv. Bárány Józsefné, Gígye Györgyné, Gáspár Andrásné, Papp Sámuelné, Nagy Ferencné, Kádár Istvánné, Milián Pálné, Mikula Anna, Farkas Ferencné, Papp Imréné, Róth Zsigmondné, Egri Józsefné, özv. Ludász Istvánné, Barna Vazulné, Kulibás Györgyné, Takács Mihályné, Schwartz Adófné, Rosenfeld Kálmánné, Lengyel Józsefné, Deliman Tivadarné, Karácsonyi Jánosné, Szőke Béláné. Gábor Imréné, Aperger Sándorné, Weisz Sándorné, Lázár Tivadarné, özv. Sikó Ferencné, Lammel Józsefné, özv. Tripa Péterné, Keresztesi Károlyné, özv. Prohánka Jánosné, Petrilla Pálné, Miskolczi Lajosné, Berliner Lajosné, Nagy Sándorné, Blau Elekné, Vasadi Jánosné, Guttman Béláné, Michel Mária, Berczig Árpádné, Spitz Dezsőné, Hegedüs Mózesné, Atyim Györgyné, Almási Józsefné, Sziesi Györgyné, Nagy Ferencné, özv. Kocsis Ferencné, Daubner Johanna, Veres Istvánné, Jaszting Ferencné, Papp Károlyné, Ürögdi Bébiné, Marozsán Istvánné, Brok Jánosné, Szilágyi Jánosné (Halász u.) Gál Józsefné, Szászi Dánielné, Gáspár Józsefné, Fekete Györgyné, Weisz Edéné, Cservák Sándorné, Kőteles Gáspárné, özv. Nagy Istvánné (Teleky-u. 45.) Buzási Istvánné, Szabó Mihályné (Rimanóczy-u. 14.) Debreczeni Lajosné, Béládi Istvánné, Kabai Istvánné, Tukács Sándorné, Tarján Jánosné, Balogh Józsefné, Fésüs Lajosné, Somogyi Miklósné, Meister Józsefné, Nagy Imréné Galamb u. 13. Szilágyi Mihályné, Rác Károlyné, Fischer József, Bika Györgyné, Máté Ferenczné, Tukács Antalné, Rapp Józsefné, Vidki Józsefné, Szmrecsányi Jánosné, Makra Zsigmondné, Poyvár Jánosné, Lélek Zsigmondné, Haraguly Lászlóné Damjanich-utca 16. Soltész Józsefné, Bede Imréné, Kovács Lajosné Rulikovszky-ut 12., Draskovits Jánosné, Weisz Morné Liget-utca 6., Magyar Jánosné, Agód Péterné, Farkas Abrahámné, Sauttl Jánosné, Szilágyi Istvánné Damjanich utca 15., Fiala Menyhértné, Nagy Imréné, Hegedüs Ferencné, Osváth Sán-

dorné, Weiszner Gyuláné, Onye Józsefné, Tóts Andrásné, Duczkó Istvánné, Serisán Györgyné, Papp Péterné, Kenderesi Imiéné, Bedekovits Béláné, Szilágyi Józsefné, Perl Józsefné, Benedek Mórné, Deák Elekné, Hermann Mórné, Papp Gyuláné Huszár utca 7., Dávid Sándorné, Schuller Adámné, özv. Stern Ignácné Beöthy Ödön utca 49. nagyvárad lakosokat, hogy államsegélyről szóló könyvecskék átvétele végett ma, csütörtökön reggel 9 órától d. u. 5-ig jelentkezzenek. Nagyvárad, 1914. szept. 16. Rimler Károly, polgármester.

*** Szerencsétlenségek a hajóhíntával.** A gyomor felkavarásnak ez a legelső nagymestere minden vásárkor beszéltet magáról. Többé-kevésbé súlyos esetek révén. E heti nagyvásárban meg ugyancsak kitétt magáért. Magam két gyereket láttam, aki szédülten fordult ki a hintából az első lengések után. Az egyik csaknem teljesen szétzúzta a fejét. Szerencsétlenség történt egy részeg emberrel is. Részeg ember ott, honnan minden más halandó szédülten, kavargó gyomorral fordul le. Dupla taksát fizetett s felszállt vele egy hajós legény, hogy csónakáztassa meg. Vigan uszott kicsiny hajójuk a lég tengerében, mikor a legény elengedte véletlenül az amugy is támolygó részegembert s ez nagy ivben röpillt ki a csónakból; végtagjait törte. Az eljárás megindult a vétkezes vagy vétkezesek ellen. Egyáltalában mindig ellensége voltunk e mulatságnak. Akárhányszor láttuk, hogy minden hintázás után meg kell erősíteni a srófokat a hinta szerkezeten. Mi lesz, ha az erős lendületben egyszer végleg összeomlik az alkotmány. A szórakozással senki nem veszít ha megszűnik, a halálveszedelmet kerüljük: be kell tiltani.

*** A katonák családjainak felsegélyezésére adakoztak:** Az Orvosi leányiskola tanító, testülete Bérczy Erzsike elhunyt alkalmából koszorúmegváltás címén 20, E. E. 10, Lakatos Józsefné újabban 30, Benedek Irma és Köhn Erzsike által rendezett műkedvelő előadás tiszta jövedelme 15 kor. 74 f. mely összegben bennfoglalatik a Balázi Ferencné 1, N. N. 2, és Czitrom 2 kor. felülfizetése is. Spingold Irén gyűjtése: Olvashatlan — 30, 5 N. N., Tar Sándor — 20 — 20, Olvashatlan, Dajkovic, 4 N. N., Magyarai, 2 N. N., L. Károly, N. N., X. X., K. A., Irén, Sipos N., N. N. — 10 — 10, összesen 3 kor. 10 f. Buza Lucretia gyűjtése: Hun Andor 30, Malvin Magdaska, — 20 — 20 2 N. N., Goldstein Klári, X. Y., Flórich János — 10 — 10, N. N., 8, összesen 1 korona 28 fill. Stern Klára gyűjtése: Sz. K. 1 —, N. N., Stern Herman 50 — 50 fillér. N. N. — 30, M. F., N. N., Simon János, Klausz Ferenc, Perl Mór, Varga Imre, N. N., Zoldán Antal, Kuczil, Hajnal, Fris, N. N. 20 — 20 fillér, Fiser Margit 14 fillér, Fazekas Márton, Czitrom Dezső, Olvashatlan, Kovácsné, Hitter János, Horváth János 10 — 10 fillér, Olvashatlan — 06, Klein Izidor — 04 fillér. Összesen 5*54 K, Schönfeld Miklós gyűjtése: N. N. — 30, K. B., N. N. 20 — 20 fillér, N. N., Seiler Miklós, N. N. 10 — 10 fillér. Összesen 2*40 K. Középpsy Irén gyűjtése: N. N., Özv. Kelepecz Ferencné, Z. N. 1 — 1 korona, N. N. — 30, 13 N. N. 20 — 20 fillér, N. N. 10 fillér. Összesen 6 K. Itt közöljük még Balázsovich Kálmánné és leánya 4 koronáh adományát, mely szerkesztőségünk utján érkezett be.

*** Megsebesültek a harctéren.** A legújabbban megjelent Veszteség kimutatás szerint a nagyváradai és biharmegyei katonák közül Fodor Imre őrzetű a 37. gy. ezr. 16. századában (szül. Biharfélegyházán 1886.) megsebesült, — Jenny Ferenc gyalogos a 37. gy. ezr. 14. századában (szül. Nagyváradon 1890.) megsebesült.

*** Be kell szolgáltatni a fegyvereket.** A rendőrfőkapitány a fegyverek beszolgáltatására az alábbi Hirdetményt bocsátotta ki: A fegyverek, lőszer és robbanó anyagok beszolgáltatása tárgyában a m. kir. miniszterium 5476—914 M. D. sz. rendelete alapján kibocsátott felhívásom keltő eredménnyel nem járt, amennyiben

különösen a Rét, Velence és Külváros városrészek polgárai fegyvereiket nem csak, hogy be nem szolgáltatották, hanem a bejelentést is elmulasztották. Ennélfogva ismételt felhívom Nagyvárad város polgárságát, hogy a birtokukban levő fegyvereket (revolvereket, fegyverrészeket, lőszerket, robbanó anyagokat a városház, rendőrségi épületrész, földszint 11 számú hivatalos helyiségében a folyó hó 20 ig annyival is inkább szolgáltatassák be, mert a 3 napi határidő lejártá után a kormányrendeletben előírt helyszíni vizsgálatok foganatosíthatnak. Megjegyezni kívánom, hogy személyes megbízhatóság igazolása esetén a bemutatott nyilvántartásba vett fegyverek a tulajdonosok birtokában meghagyatnak. Nagyvárad, 1914. évi szeptember hó 15-én. Gerő, rendőrfőkapitány.

*** Aszódi Mihály** Trieszti kávé tea rum közvetlen behozatali üzlete Nagyvárad Kossuth utca és Rákóczy ut. Csokoládé Király fiók üzletem Kugler Gerbaud bonbonokkal, felszerelve budapesti árakkal, a vásárló közönséget értesítem, hogy nemesfajú kávém megérkeztek, a kávéfogyasztók élvezettel vásárolják Aszódy 8 féle zamatu pörkölt kávéját mely izre és zamatra utánozhatatlan. Cukorkáim, teáim, konyak likőrök, rumok, elsőrendű áruk, üzletemben nagy mennyiségű szalámi kapható, kocka cukor, por cukor, szardiniák, dzsemek, igen édes esemege szálló postán 5 kgos kasarakban szállítható. Tisztelt vevőim értesítem, hogy a vasúti szállítás megkezdődött ismét minden a régi árban kapható üzletemben ugy a Kussuth-utcán mint a Rákóczy-uton, Motor üzemű kávépörköldő a kirakóban látható. Katonák részére málnaszörp, Kristály limonábé és uti cukorkák

x A legújabb **párisi kalap-újdonságok** egyedül KOHN HELEN kalapüzletében kaphatók, Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésebb és a legújabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szigligeti-színház művészainak kalapszállítója. Atalakitásokat modellek után vállal.

*** Női parthi fél cipők** fekete és barna színben K. 5-ért, szürke szarvasbőr cipők K. 5-ért. Sajat készítményű fiu boksz cipő K. 7, férfi boksz v. chevró fűzős v. zugos K. 9. Női egész cipő K. 8, női amerikai egész cipők nagy választékban, ugyszintén minden uridivatcikk a legjutányosabban szerkezhető be Fekete Jenőnél Szentjános-utca 3. Kispipa mellett.

„The Roseweil Schoe“
amerikai cipők
12.50 és 16.50 kizárólag

Reichard Dezső
cőgnél

Rákóczy-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szombaton: A Doktor ur.
Vasárnap d. u. Csókonszerzett vőlegény,
este: Huszárcsiny.

Doktor ur. Legközelebbi előadását folyó hó 19-ikén szombaton este tartja a Szigligeti színház, mely alkalommal Molnár Ferenc egyik legmulatságosabb vígjátéka a „Doktor ur“ kerül színre.

Legújabb táviratok.

Vilna védtelen.

Budapest, szept. 16. (Tud. cenz. táv.) A stockholmi „Affenblatt“ közli, hogy Hindenburg tábornok az elfogott oroszoktól bizonyoságot szerzett a milliónyi vilnai orosz haderő nem léteéről. A megvert hadseregéből megmaradt részt az orosz hadvezetőség a galíciai, a Visztula melletti harctérre koncentráta.

Kiábrándult bulgár tábornok.

Szofia, szeptember 16. (Tud. cenz. táv.) Az orosz hadseregbe történt belépése miatt árulónak bélyegezett Dimitriew Ratku bulgár tábornok levelet irt kormányához, hogy kilép az orosz hadseregéből s odahaza kér valami helyet.

Csapataink szelleme.

Budapest, szeptember 16. (Miniszterelnöki sajtóosztály) Teljesen hitelem érdemlő férfiak, akik azonfelül északi hadseregünk állapotát és helyzetét közvetlen szemléletből ismerik és ismerhetik, egyidejűleg és egyöntetűen konstataják, hogy összes csapataink szelleme a legkitünőbb. **Mindenütt az erős tettekeség és a jogos önbizalom heve ég,** ami természetes is, hiszen valamennyi seregünk fényes haditettekben vett részt és valamennyien megverték a velük szembenállott ellenséget. Jól tudják, hogy csak a momentán tulerő következtében előállott stratégiai szükségességek miatt nem eredményezhették fényes diadalaik az orosz sereg általános s teljes vereségét s **türelmetlenül várják azt a közeledő időpontot, amelyben kedvezőbb erőviszonyok között vehetik fel újra a küzdelmet.**

Nem szabad nevetni!

Budapest, szept. 16. (Min. sajtóosztály.) A szerb harctér eddig ismeretes tényállásával szemben a szerbek azt híresztelik, hogy a Szávát 180 ezer főnyi szerb sereg lépte át, mely megvervén a magyar osztrák hadakat, diadalmasan nyomul előre — Budapest felé.

A déli harctérről.

Budapest, szept. 16. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.) Amint az eddig érkezett s megjelent közleményekből megállapítható a folyamokmenti szerb betörésekkel egyidejűleg a mi seregünk Szerbiának másik részén lépett támadólag föl. Épen az a tudat bátorította a szerbeket a Száván való átkelésre, hogy erős offenzívánk következtében hadseregünk zöme más helyen van elfoglalva.

Azonban tapasztalhatták a szerbek, hogy a kéznél levő aránylag csekély haderőnk is bőségesen elegendőnek bizonyult az ő teljes megverésükre és visszaűzésükre. **Offenzívánkt illetőleg egyelőre csak annyit mondhatunk, hogy az teljesen megfelelő eredménnyel halad előre.**

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.